

Дівчатка в сім'ї перебувають у більш дискримінованих позиціях у стосунках з татами, які виявляють більше прихильності й симпатії до синів. Тати емоційно більш дистанційовані від синів і дочок, ніж матері, що свідчить про звуженість самореалізації чоловіків у виконанні батьківських ролей та порушення гендерного паритету, ухильну позицію. Виховання в дусі статевідповідності поступово стає пережитком минулого, а на перший план виходить розвиток егалітарної особистості, яка «на рівних» буде будувати партнерські, демократичні стосунки у майбутній сім'ї. Узагальнення емпіричного матеріалу дозволило дійти висновку, що саме у батьківській сім'ї закладається майбутній життєвий сценарій зростаючої особистості.

Присвоєння соціальних норм дорослих чоловіків та жінок сприяє тому, що у підлітків виникає і зміцнюється суб'єктивне переживання власної дорослості – основне психологічне новоутворення у підлітковому віці, що має неоднозначний зв'язок із рівнем реальної психічної, фізичної та соціальної зрілості індивіда. Його виникнення та прояви зумовлені характером стосунків, формами спілкування підлітків з батьками. Пріоритетним напрямком подальших досліджень є визначення соціально-педагогічних детермінант, які сприяють розвитку гармонійних батьківсько-дитячих взаємин на засадах паритетності, взаєморозуміння, демократичного стилю спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / С. Бем ; пер. с англ. – М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 336 с.
2. Берн Ш. Гендерная психология / Ш. Берн ; пер. з англ. – СПб, 2001. – 456 с.
3. Васютинський В. О. Особливості статевого самовизначення хлопчиків-підлітків із неповної сім'ї : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Вікова та педагогічна психологія» / Васютинський Вадим олександрович. – К., 1992. – 20 с.
4. Говорун Т. Гендерна психологія : навчальний посібник / Т. Говорун, О. Кікінежді. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 308 с.
5. Кікінежді О. М. Гендерна ідентичність в онтогенезі особистості: монографія. – Тернопіль.: Навчальна книга-Богдан, 2011. - 400 с.
6. Кіммель М. Гендероване суспільство / М. Кіммель. – К. : Сфера, 2003. – 490 с.
7. Кон І. Етнографія родительства / І. Кон. – М., 2000. – 114 с.
8. Кравець В. Статева соціалізація дітей і підлітків: закономірності та гендерні особливості : монографія / В. Кравець. – Тернопіль. : ТНПУ, 2008. – 394 с.
9. Мид М. Культура і мир дитинства / М. Мид. – М. : Наука, 1988. – 429 с.
10. Практикум по гендерній психології / Под ред. І. Клециной. – Спб.: Питер, 2003. – 479 с.
11. Стельмахович М. Українська родина педагогіка : навчальний посібник / М. Стельмахович. – К. : ІСДО, 1996. – 288 с.
12. Титаренко Т. Стать і культура / Т. Титаренко // Психолог. – 2003. – №3. – С. 1–4.
13. Фромм Э. Искусство любить: Исследование природы любви / Э. Фромм. – М. : Педагогика, 1990. – 160 с.

Данилевич А.

Науковий керівник – доц. Гуцал П.З.

СУЧАСНА НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ: ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВИЙ КОНТЕНТ

Позитивною тенденцією останнього часу є те, що західна преса почала активніше підключатися до виправлення існуючого стану. На зміну ігноруванню українських подій, української політики та України як самостійної незалежної держави прийшла зосереджена зацікавленість з боку західних ЗМІ, на шпальтах яких чітко простежуються політичні дискусії та боротьба за достойний імідж нашої країни. Особлива вага у сучасному світі такої держави, як Німеччина спонукає уважніше придивлятися до того, як її засоби масової інформації висвітлюють українські політичні, економічні, культурні події.

Мета нашої статті полягає в аналізі змісту і форми подачі інформації про Україну на шпальтах провідних надрегіональних німецьких газет «Frankfurter Allgemeine Zeitung» та «DieWelt».

«Frankfurter Allgemeine Zeitung» заснована в 1949 р. Нею керує колегія з п'яти видавців, яка фактично виконує функцію головного редактора й визначає політичну лінію видання. Читачами газети, відповідно до її власного дослідження, є економічний і політичний істеблшмент країни. Головна особливість газети – якісний аналіз політичних та економічних національних і міжнародних подій. Велику популярність серед читачів має культурний розділ, що виходить під загальною назвою «Фейлетон» (жанр «фейлетону» в німецькій мові не аналогічний сатиричному в українській). Газета є незалежною від політичних партій і визначається у Федеративній Республіці як «традиційно-консервативна».[1, с.35]

Газету «DieWelt» німецькі дослідники визначають як «строго консервативну». Один з її колишніх головних редакторів Герберт Кремп характеризував газету як «лояльну до держави й законослухняну». Він також зазначає, що «орієнтація на атлантичний і європейський Захід, на економічну відповідальність визначається рівнем життєвих цінностей».[1, с.37]

У нашій статті предметом аналізу є контент означених німецьких газет, які виходили з 12.10.2015

по 28.04.2016 р.р. За цей період ми налічили 37 випусків (17 «Frankfurter Allgemeine Zeitung» і 20 «Die Welt»), де були публікації про Україну. Якщо врахувати, що означені газети є щоденними, то кількість публікацій явно не відповідає важливості держави Україна та подій, що тут відбувалися.

Аналіз змісту публікацій дає підстави виділити такі головні теми:

- політична та економічна ситуація в Україні;
- втручання Росії у внутрішню і зовнішню політику України та війна на сході нашої країни;
- Україна та безвізовий режим з ЄС;
- боротьба з корупцією;
- реформи в Україні;
- справа Савченко;
- 30-ліття Чорнобильської аварії;
- відносини України з США, Росією та Європою.

Якщо говорити про «Frankfurter Allgemeine Zeitung», то така палітра простежується як і в інформаційних жанрах, так і в аналітичних. Інформаційним жанром є «повідомлення» – німецька альтернатива нашої «замітки». Розміщені вони як правило на 1 або на 4 у розділі «Політика» під рубрикою «Про важливе коротко». Публікації є повідомленнями інформаційних агентств. Аналітичні жанри представлені статтями та коментарями. Інформуванням про події в Україні та їх аналізом займається один журналіст Конрад Шуллер. Цей факт засвідчує, що специфічною рисою надрегіональних видань («Frankfurter Allgemeine Zeitung», «Die Welt») є спеціалізація журналістів. Тобто ці газети мають штат журналістів, кожен з яких займається висвітленням політичних проблем певної країни чи групи країн.

У проаналізованих публікаціях досить поширеним є використання факту та нехтування статистичними даними. Більшість статей мають характер сухого викладу інформації, автори не показують свою позицію, воліють дотримуватися нейтралітету, відсутні також авторські оцінки. Зазначимо, що політична тематика вже за своєю сутністю є складною та неоднозначною. Однак різні українські політичні дискусії та події представлені досить просто. Можливо, причина полягає в необхідності пояснення та представлення України широкій читачській аудиторії, яка має дуже приблизне уявлення про цю державу. Саме тому матеріали написані простою та зрозумілою пересічному громадянину мовою.

За досліджуваній період жанрова палітра публікацій про Україну на сторінках надрегіональної газети «Die Welt» коливалася від аналітичного коментаря до короткого інформаційного повідомлення. Ці публікації знайшли своє місце як у розділі «Політика», так і у розділі «Економіка». На шпальтах економічного розділу у ролі авторів виступають професійні економісти. Вони дають оцінку тій чи іншій економічній ситуації та прогнозують шляхи вирішення економічних проблем.

Серед жанрових різновидів публікацій про Україну на шпальтах «Frankfurter Allgemeine Zeitung» та «Die Welt» поряд з інформаційними повідомленнями також зрідка зустрічаються інтерв'ю, аналітичні статті та коментарі.

Зауважимо, що досліджувані газети залишаються в Німеччині одним із небагатьох засобів інформування про події в Україні. Можна сміливо стверджувати, що німецька преса віддзеркалює для своєї аудиторії тільки найважливіші та найцікавіші події, які відбуваються в Україні, тим самим тримаючи німецьку аудиторію «у курсі українських справ». Завдяки цьому формується фрагментарне уявлення України, але аж ніяк не цілісна всебічна картина політичного, економічного та культурного життя нашої держави. Надається оцінка лише певних подій, які виглядають для німецьких журналістів важливими. Вибір інформації залишається обумовленим певними існуючими стереотипами, сформованими в тому числі й під впливом російської пропаганди.

«Frankfurter Allgemeine Zeitung» є фактично ровесником своєї післявоєнної країни. На вершині світової журналістики газета тримається завдяки багатьом чинникам, які визначаються незмінними принципами видання. Якщо говорити про загальний напрям газети, то його дійсно можна назвати консервативним. Він виявляється у всьому: від змісту до оформлення.

Блок новин на першій сторінці «Frankfurter Allgemeine Zeitung» – це «короткі повідомлення». Часто саме тут найчастіше трапляються короткі повідомлення про Україну. Кожне з цих повідомлень має свою вагому цінність та значення. Деякі з них мають продовження на 5 сторінці і вже перетворюються у так звану розширену інформаційну замітку. Ці маленькі повідомлення (часто від 3 до 5 речень) окреслюють загальну картину, надаючи читачеві уявлення про те, що відбувається в Україні. За аналізований період це були такі повідомлення, як «Юнкер: Україна найближчим часом не буде членом ЄС» (4.03.16), «ЄС хоче надати українцям безвізовий режим» (за 21.04.16), «В Україні засудили двох росіян» (19.04.16), «Путін пообіцяв звільнити Савченко» (23.03.16), «Плани для захисту інтернаціональних військових частин на Донбасі» (18.04.16) та інші.

В результаті вивчення змісту й форми газетного контенту досліджуваних надрегіональних інформаційно-аналітичних газетних видань можна зробити висновок, що німецька преса переважно повідомляє своїх читачів про ті події та процеси, які тим чи іншим чином стосуються власної держави, чи можуть вплинути на економічне чи політичне становище Німеччини. Власне тому і переважають на шпальтах «Frankfurter Allgemeine Zeitung» і «Die Welt» публікації про політику та економіку, а публікацій про український спорт чи

культуру або дуже мало, або й вони взагалі відсутні. Складається враження, що німецькій аудиторії цікаві тільки політичні чи, меншою мірою, економічні сторони українського життя. І це є великою передусім українською проблемою, оскільки відомо, що довготривалий імідж держави формують саме культура й мистецтво, які є цінностями вічними, а не тимчасовими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус О. М. Типологія газетної періодики сучасної Німеччини / О. М. Білоус // Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник. – К., 2007. – Т. 29. – Жовт. – груд. – С.35-44.

Шпуляк С.

Науковий керівник – доц. Головата Л. М.

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПРО ТЕКСТ НА ЗРАЗКАХ КРАЄЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ

Актуальність дослідження. Учням загальноосвітніх шкіл необхідно знати поняття «краєзнавство», бути обізнаними із зразками творчого доробку письменників свого краю, знати історію свого села, містечка чи району. Оскільки на цю тему мало звертають уваги на уроках української літератури, то її варто розглядати також на уроках української мови, зокрема під час вивчення теми «Текст». Це допоможе школярам краще засвоїти не лише поняття про текст, а й пізнати свою маленьку батьківщину, дізнатися про видатних людей своєї місцевості, ознайомитися з їхньою творчістю. Учнів важливо навчити любити та поважати свою вітчизну. А формування поняття про текст саме на зразках краєзнавчого спрямування сприятиме цій виховній меті.

Основним поняттям, на якому базується система роботи над формуванням мовленнєвої діяльності школярів є поняття про текст. Саме завдяки вивченню теми «Текст» учні набувають умінь самостійно створювати та аналізувати тексти різних типів і стилів, у них розвивається мислення, увага, спостережливість, вміння аналізувати явища, події. А тексти краєзнавчого спрямування ще й ознайомлюють із відомими письменниками рідного краю, розширюють світобачення, дають можливість краще пізнати свою батьківщину (село, місто, районний чи обласний центр, де народився, живеш, навчаєшся), звичаї та традиції своєї місцевості. Літературне краєзнавство є важливим знаряддям патріотичного виховання, дієвим засобом для поглиблення знань із літератури та розвитку пізнавальних інтересів у школярів.

Учнів важливо навчити любити та поважати свій край, своїх земляків, які здобули славу та визнання не лише у місцевості, де народилися, а й по усій Україні, а дехто навіть і за її межами. Тому учнів варто знайомити з літературою рідного краю, з творчістю письменників-земляків. Найкраще це можна зробити під час вивчення теми «Текст», що допоможе сформувати не лише інтерес та любов до літературного краєзнавства, а також засвоїти новий матеріал з української мови.

Навчання рідної мови формує національно свідому, духовно багату мовну особистість, що здатна вільно володіти вміннями й навичками, комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови, а саме – її стилями, формами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (слухання, читання, говоріння, письмо). Школярі повинні вміти читати, слухати, говорити та писати, тобто створювати тексти. Зв'язне мовлення розглядається в методиці як особлива галузь роботи з розвитку мовлення – процес говоріння, діяльність мовця, продукт діяльності, текст, висловлювання [2, с. 2].

Формування монологічного мовлення учнів загальноосвітніх шкіл, у тому числі й умінь створювати письмові тексти різних типів, стилів і жанрів, є важливою складовою розвитку мовної особистості. Система роботи над текстами краєзнавчої тематики допоможе не лише засвоїти матеріал про текст, а й забезпечить формування в учнів поняття про літературне краєзнавство. Розуміння учнями поняття «краєзнавство» найкраще формується завдяки опрацюванню ними текстів краєзнавчого спрямування, зокрема під час вивчення тем «Текст як продукт мовленнєвої діяльності» та «Ознайомлення із розмовним, науковим і художнім стилями, сферою їх використання. Типи мовлення», адже набуття знань школярами про рідний край – це важливе завдання вчителя, оскільки він розвиває патріотичний дух, гордість за своїх земляків, любов до батьківщини.

Визначення терміна «текст» належить до одного з дискусійних питань, що неоднозначно розв'язується лінгвістами, психологами і лінгводидактами: одні з них особливу увагу приділяють усній формі тексту (О. Біляєв, О. Гойхман, І. Зимня, Т. Ладижевська, О. Лурія, Т. Надеїна, М. Стельмахович); інші розглядають текст як одиницю писемного мовлення (М. Бахтін, І. Гальперін, В. Мельничайко, М. Пентиліук, І. Синиця); окремі вчені враховують монологічність тексту (Д. Баранник, С. Єрмоленко, А. Коваль, О. Пономарів); деякі акцентують увагу на особливостях діалогічного тексту (Л. Виготський, М. Жинкін, І. Зимня, Е. Палихата, С. Пасов).

Найбільш повним є визначення тексту у І. Р. Гальперіна. Під текстом автор розуміє «витвір мовленнєвотворчого процесу, який має завершеність, об'єктивовану у вигляді письмового документа, літературно оброблений відповідно до типу цього документа твір, який складається з назви (заголовка)